הכל שוחטין פרק ראשון חולין יד.

מתני' ביום הכפורים. מתמיה כרת: **גמ' אסורה באכילה.** משום שחיטת שבת: **ליומא.** [1]ואפילו בא לאכול בשר חי: **ונסכין חבריא.** בני היסיבה עלה על דעתם לומר דמתני' דפירשה רב דאסורה באכילה ליומא משום דקסבר מתני' רבי יהודה היא ודייק טעמא לקמן [טו.].

מדקתני שבת דומיא דיום הכפורים אלמא אסורה באכילה ליומא [2]וס"ל לתנא דמתניתין: **כי רבי יהודה.** מאיזו משנת רבי יהודה שמע רב דאסורה באכילה ליומא: **אם הדילועין.** המלוטין: **ואם הנבלה.** אפילו מתה היום בשבת: **שאינה מן המוכן.** אתמול כשקדש היום לא היתה עומדת למאכל כלבים: **דלא איסכן.** דלא אזדמנה לכך: **הכא.** במתניתין נמי אתמול לא היתה עומדת לכך כדמפרש ואזיל לקמיה דלגדל ולדות היתה עומדת ואסורה משום מוקצה ומוקצה אסורה מדרבנן: **נשחטה.** כשהיא שחוטה מכולו דלאכילה עומדת: **לא נשחטה.** כגון זו שלא שחטה אתמול ומסתמא לא הניחה על מנת לשחטה בשבת הלכך הוברר כשקדש היום לגדל עומדת: **והא ליה ליה לרבי יהודה ברירה.** דבהמה בחייה לאו לאכילה לחודה קיימא כי שחיט לה ביום טוב היכי משתרינן דלמא אתמול דעתיה לגדל הוה: **הלוקח יין מבין הכותים.** לאשמועינן דכותים חשודין על התרומה ואינן בעמי הארץ שהלוקח מהן מ"מ לפרסם תרומה גדולה כדתנן [פוטה דף מח.] לפי שאלה יוחנן כהן גדול בכל גבול ישראל וראה שאין מפרשין אלא תרומה גדולה בלבד אלמא אתרומה לא חשידי ואשמועי' הכא דכותים חשידי אתרומה דקתני שני לוגין שאני עתיד להפרים כו'. ומשנה זו קודם תקנה דגזרו על יינם נשמע: **אומר שני לוגין כו'.** אם אין לו כלים להפרים (כו') [3]או שהיתה חשיכה בגיל שבת שאין שהות להפרים: **הרי הן תרומה.** בתוכו למאה לוג: **ומיחל.** המעשר שני הואיל ויכול לתקנו באמירה בעלמא ואומר הרי הוא מחולל על מעות שיש לי בתוך הבית לא הפרישו לא חכמים לשתותו ולסמוך על הברירה אבל בתרומה ושאר מעשרות סמכינן אברירה ולאחר השבת כשיפרישם אמרינן הוברר הדבר שזו היא התרומה וחז לא שהה אלא מזון: **אוסרין.** אלמא לרבי יהודה לית ליה ברירה ואיש שמא תרומה שהה:

התם

מתני' [4]א השוחט בשבת וביום הכיפורים אף על פי שמתחייב בנפשו שחיטתו כשרה: גמ' [5]אמר רב הונא דרש חייא בר רב משמיה דרב אסורה באכילה ליומא ונסבין חבריא למימר רבי יהודה היא הי רבי יהודה א"ר אבא רבי יהודה דהכנה היא דתנן [6]ב מחתכין את הדילועין לפני הבהמה ואת הנבלה לפני הכלבים רבי יהודה אומר אם לא היתה נבלה מערב שבת אסורה לפי שאינה מן המוכן אלמא כיון דלא איתכן מאתמול אסורה ה"נ כיון דלא איתכן מאתמול אסורה א"ל אביי מי דמי התם מעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לכלבים הכא מעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן לאדם מי סברת בהמה בחייה לאכילה עומדת בהמה בחייה לגדל עומדת א"ה בהמה לרבי יהודה בי"ט היכי שחטינן אמר לו עומדת לאכילה ועומדת לגדל [7]נשחטה הוברר דלאכילה עומדת לא נשחטה הוברר דלגדל עומדת והא ליה לרבי יהודה ברירה מנא לן אי נימא מדתניא [8]הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש [9]אוסרין

השוחט בשבת כו'. אפילו במזיד [1]בעי לאוקומי[2] תימא לי במזיד היאך שחיטתו כשרה והא מומר לחלל שבתות אסור לאכול משחיטתו כדמוכח לעיל [דף ה.] ועוד דבגמ' בעי [3]לאוקומי במזיד ורבי מאיר [4]ורבי מאיר אית ליה כפ' עד כמה [נכורות ג.] וכפ' זה בורר [סנהדרין דף מ.] דמומר לדבר אחד הוה מומר לכל התורה כולה וי"ל דהתם בפרהסיא והכא בלינעא ומיהו למאי דמוקי כרבי מאיר קשה ועוד י"ל דמשום פעם אחת לא חשיב מומר וכן משמע בפרק ב' לקמן [דף לט.] דאמר השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת הכוכבים ר"ל אמר מומרת ופירש בקונטרס מומרת באכילה והתם גברא בר קטלא הוא כדאמרינן בפ' ד' מיתות [סנהדרין דף פח.] דמודה ר"ל דבר קטלא הוא מידי דהוה אמסתמהה להר דהר מוהר ועובדו בפייפ ועוד אמרינן לקמן בסוף פרק שני [דף מח.] אפי' למ"ד אדם אוסר דבר שאינו שלו ה"מ עובד כוכבים אבל ישראל לעצורי בעלמא קא מכוין ופריך מב' חוזרין בסכין ושוחטין אחד לשם אחד מכל אלו ואחד לשם דבר כשר שחיטתו פסולה ומשני הכא במאי עסקינן בישראל מומר והשתא כיון דמומר הוא בלא שום אחד מכל אלו פיקוק ליה דפסול אבל אי בחדא וימנא לא איתפר שחיטתו ימאמ[10]: **אמר** רב הונא דרש חייא בר רב משמיה כו'. תימה דבכל דוכתי משמע דרב הונא היה גדול ממנו בכ' יש בערכין [ערכין דף טו:] דהוה מצער ליה רב הונא לחייא בר רב ובפ' הלוקח בהמה [נכורות דף כב.] דל"ל חייא בר רב לרב הונא רבי פרש את דברין[11]: **ונסבין חבריא** למימר רבי יהודה היא. אבל לרבנן שרי באכילה אפילו בו ביום וא"ת אין יכול למולחה בשבת ר"ל כגון שעבר ומלחה אי נמי בלא מליחה נמי שרית באומצא אע"ג דאיכא לאו בדם הנבלע באבריה כדאמר בפרק דם שחיטה [כריתות דף כח:] ה"מ היכא דפירש לחוץ [12]אבל כל זמן שלא פירש מותר כדמוכח בפ' כל הבשר [נקמן דף קיא.] שהיו אוכלין בכך עד שלא נפלט דמו דחלטי ליה בחלא [13]ואיתיה שרי וחלייה [14] דאי חלייה אסור איתו נמי אסור דכי היכי דפליגי הדר בלע [15]ואמר נמי התם [16]ככר שחתך עליה בשר אסור לאוכלה אבל הבשר עצמו מותר ובפרק מפנין [שבת דף קכא.] גבי בשר תפל אסור לטלטלו אמרינן דבר אוזחא שרי משום דחזי לאומצא ולקמן בשמעתין[17] אמר השותט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא ומתוך כך נראה דבשר לגלי לא בעי מליחה כלל דדם האבריה שלא פירש שרי וכן אומר ר"ת ולא מבעיא בשגלגה הבשר יפה ונפלט כל הדם מן הבשר דשרי [18]אלא אפי' לא נגלה כ"כ מותר ואע"פ שנפלט מבפנים מצד זה לצד זה אינו אסור עד שיפרוש לחוץ כדאמרינן [19](כריתות דף כח) גבי ככר שחתך עליה בשר דאפי' מאן דאסר הבשר אע"פ שלא יצא דמו עדיין [20]והא דאמרינן בפ' כל הבשר [לקמן דף קיג.] גבי רב ששת דמלח גרמא גרמא מרי מ"ט לא משום דפרש מהאי גיסא ונכנס באחרי גיסא התם פרש לגמרי לחוץ מהאי גיסא קאמר והא דאמרינן בפ"ק דבילה [דף יח.] ושוין שמולחין עליו בשר לגלי לא משום דליתפר בלא מליחה אלא מנהג הוא למלוח בשר לגלי ובהקומץ רבה [מנחות דף כא.] דאמר מולחו והופכו ואחר ומולחו גרסינן אמר רבה וכן לקדירה ולא גרסינן וכן לגלי[21]: **מחתכין** את הדילועין לפני הבהמה. אומר ר"מ דמיירי [22]כשנתלש מן המחובר בשבת דומיא דנבלה שנתנבלה בשבת ול"ל לפירושו דמיירי בענין שאין לאסור הדילועין לא משום שמא יעלה ויתלוש ולא משום דלהוי כגרוגרות וימוקין דתרי טעמי איכא לאסור דבר הנלקט מן המחובר דברים בילה [דף ג.] אסרינן פירות הנושרין משום שמא יעלה ויתלוש וברים אין לדין [שם דף כד:] גבי עובד כוכבים שהביא דורון לישראל אם יש מאותו מין במחובר אסור ופי' בקונטרס דאפילו רבי שמעון מודה דהוי כגרוגרות וימוקין דמדלא לקמן מאתמול אקלינהו וכן נראה דבספק מוכן איירי כולה שמעתתא ואיירי הכא כגון שיש לו בהמה דהוי מוכן לבהמה אפילו במחובר והא דאמרינן בפ' כל כתבי [שבת דף קכב.] דלא יעמיד אדם בהמתו על גבי מוקצה פי' עשנים שנתלשו בשבת הא פירש בקונטרס התם כגון שהיו עומדין בחיצורן במקום שלא היתה הבהמה יכולה לגעת שם אי נמי הכא איירי ביושב ומצפה מתי יתלשו ובהמה נמי איירי ביושב ומצפה שמא ישחטנה חש"ו ואחרים רואין אותם וכן ל"ל על כתרך דהא ברים המביא בכילה [דף ג:] מוכח דכל היכא דאין יושב ומצפה אית ליה לרבי שמעון מוקצה וליכא למיחש נמי שמא יתלוש אלא פירות שאין שהם קנים לשיר ועוד דאדם מתאוה להם ושומה וכן במשקה שמא ישחוט שקל לשחוט בשבת דנעי מרא וחגינא לא וכן דגים שנלוזו בי"ט דאסירי לא משום שמא יעד אלא משום מוקצה כגרוגרות תדע דהא עובד כוכבים שמילא מים להשתמש בהם לשבת [שבת דף קכב.] ועשה כבש לירד בו לא אמרינן לישראל גזרה שמא יעשנו ומה שמדמה לקמן שמא ישחוט לשמא ישחוט אפרש לקמן בע"ה ועוד יש לפרש דאיירי בנתלשו מע"ש וכי תימא מאי לימרא קמ"ל דשרי למטרא באוכלא או לשוייה אוכלא לרב הונא כדאית ליה בפרק בתרא דשבת [דף קנה.] ולרב יהודה כדאית ליה והא דלא תנא ליה התם גבי פקיעי עמיר ואיכ לדעל משום דמיני תני בהדי הדדי[23]: **אם לא** היתה נבלה בע"ש. גרסינן ולא גרסינן מעייו"ע כדמוכח ברים מס' בילה [דף כ.] דקאמר גבי שבת סתם לן תנא כר"ש דתנן מחתכין את הדילועין כו' והא דקרי ליה מוכן לאדם לא שהיה ראוי לשוחטה אלא כלומר עומדת לאדם ותם תאמר בפ"ק דבילה [דף ו.] גבי אפרוח שנולד בי"ט רב אמר אסור וקאמר התם אמרו לו מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה שחיק רב ופריך אמאי שחיק רב ליימא להו הואיל ומוכן אגב אמו לכלבים ומשני השתא מוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים דתנן אם לא היתה נבלה כו' מוכן לכלבים הוי מוכן לאדם והשתא אמאי לא אפרש טעמא משום דהוי מוקצה מחמת איסור וכי תימא בעוף ובעלה שרחוא ליתנו מי לפני לן ואדי למה ליה לאוקמיה בכי האי גוונא לוקמה דאין ראוי להאכילו מי דהוי מוקצה מחמת איסור ומפרש ה"ר יוסף דממשנה יתירא דיק דכיון דתנא אסור למה ליה למתני מו לפי שאינו מן המוכן אלא משמע דאי ליכא טעמא דמוקצה מחמת איסור כגון בדבר שראוי להאכילו מי או בי"ט אסור מטעם שאינו מוכן ועומד למה שהיה עומד בתחלה: **בהמה** לרבי יהודה בי"ט היכי שחטינן. משמע דקסבר אביי דסתמא לאכילה עומדת [24]וגבי תרנגולת אמר אביי ברים בילה [דף ד.] דעומדת לאכילה ועומדת לגדל ביצים: **מדתניא** הלוקח יין. לא גרסינן דתנן דנמשנה לא תני אלא מילתיה דרבי מאיר וכולה ברירה מפורש בפרק כל הגט [גיטין דף כה.] ובמרובה [ב"ק דף סט:] ובפרק בכל מערבין [עירובין דף לו:]:

התם

דאינו יודע מאי זה אוכל ומצא שזה שותה טבלים: לא לעולם לרבי יהודה אית ליה ברירה והתם

מסורת הש"ס

(א) ב"ק פא. כתובות לד.. (ב) [לקמן טו.], ג) ביצה ב. ו: מ: שבת קט: פסחים טו., ד) [מלה ד.], ה) ב"ק סט: דמאי פ"ז מ"ד טוהר כג: עירובין לו: מעילה כב. ניטין כה. [כת. יומא נה: תוספתא דמאי פ"ח ה"ה], ו) [מולי ל"ל מולם], ז) [לקמן טו.], ח) [ועיין תוס' זבחים יד. ותוס' סנהדרין קח. ד"ה רים [לקמן], ט) [ועי' היטב תוס' מ"ק כה. ד"ה וכי מיית וכו' ועי' תוס' לעיל יג. ד"ה כעפא], י) [דף קיב.], כ) [דף טו:], ל) [לקמן קיב.] [כלכתות ליתא בפנינו], מ) [וע"ע תוספות פסחים עד. ד"ה הא מוליאתא].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה השוחט וכו' ור"ם אית ליה וכו'. עי' תשובת מהרי"ק שורש קס: ר"ח ונסבין וכו' אבל כל זמן שלא אדרב. עי' תי"ט פ"ל מ"ז דמנחות ד"ה מולים: בא"ד והא דאמר' כו' נבי רב ששת רשלח רבא ורבא. תמיה לי מין דדנין דבלא מהאי גיסא ולא יצא ע"י מליחה מה כך דהוי שתה דם שלא פירש מ"מ אין מבטלין אותו דלא יהיה פרוש ע"י:

הגהות הב"ח

(מ) תוס' ד"ה ונסבין וכו' וחליה שרי דלא:

מוסף רש"י

מחתכין את הדילועין. המלוטין, ומיהו קתמן לא למאכל בהמה קיימי אלא לאדם (שבת קנו) ולא אמרינן מוקצין הן לבהמה דמאכל אדם הן (שם קנה) ולא אמרינן בירמה דלאו ניחא הוא (ביצה ב.). ואת הנבלה. שנתנבלה היום וכן הבשמות היתה עומדת לאדם ואפילו הכי מתחכין (שבת קנו) ואע"פ שנתנבלה בשבת, דהן הבשמות לא היתה עומדת לאכילת כלבים, אפילו הכי שרי, דלית לן מוקצה בשבת (ביצה ב.). הלוקח יין מבין הכותים. ופתם מחים לא מפרשי תרומה ואין לזה כלים להפרים לתוכן תרומה ומעשר (ערובין לו: וכעי"ז סוכה כב.) אי: כעבר שבת בין הבשמות כדמנית בתוספתא וקדש עליו היום ואין לו מה לשתות בשבת ואין לו פנאי להפרים (ב"ק שם: וכותים גירי אמת חשיב להו ואין מ"ש נפקעת תקדושתה על דיחסם והם חשודים על המעשרות ועל התרומה, ולא כעמי הארץ שרוכן מעשרין וכולן מפרישין תרומה, אבל כותים חשודים על הכל הלוקח מהם צריך לעשר ודאי (גיטין כה.). שני לוגין שאני עתיד להפריש. אין המתה. הרי הן. כתרומו (ערובין לז.). תרומה. גדולה, ואחר כך עושה ממה שנשתייר מאה מדות, מפרש עשרה למעשר ראשון ונשתיירו תשעים מדות ומפרש מהן תשעה למעשר שני (מעילה כב.). ומיחל. מעשר שני שהוא יכול לתקנו מיד בלא הפרשה לאחר שקדה עליו שם שלגלו בכל מקום שיאה על המעות (ערובין לז. וכעי"ז ב"ק שם:). ושותה מיד. ולאחר זמן יפרש התרומה והמעשר ואמרינן הוברר הדבר שזהו תרומה (ערובין שם) דמאחר שקדה שם יצא לו ידי עבל וכשאוה מוליא יין לשתייתו הוא הוברר לאוכלין ולכשיבא לו כלים ויוציא מן הגוד לתרומה הוא הוברר לתרומה ויש ברירה (גיטין בח:). ושותה מיד. ויסמה ממנו לאלתר אלא שיהיר שיותיר בכלי שיעור התרומה והמעשרות (מעילה כב.) וכשיבא לו כלים יפרש גם התרומה ומעשר (יומא לז.). ר' יהודה ור' יוסי ור"ש אוסרין. עד שיפרש ממש, דקסבר אין ברירה ואבל טוב יום יום יש לומר שהוא תרומה ומעשר (מעילה כב.) דלית לה ברירה לומר מן הטולין הוא שותה תרומה ומעשר לאחרון שתרין נגוד (ב"ק שם:).

עין משפט נר מצוה

ק) א מיי' פ"ט מהלכות שחיטה הלכה כט ומגמ עשין מב טוש"ע יו"ד סימן יח סעיף כ: **קא** ב מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה יח ופיי' גמ"מ ובכ"מ מתג שם טוש"ע א"ח סימן שכד סעי' ו ז: ג [מיי' פי"ז מהלכות מעשר הלכה ח]:

שיטה מקובצת

א) ליומא כל היום ואפי' בא לאכול בשר חי: **ב)** אלמא אסורה באכילה ליומא ס"ל. ג"ב נ"א אלמא אסורה באכילה ליומיה משום דקסבר דס"ל לתנא דמתני' כרי' יהודה: **ג)** אפי' במזיד בעי לאוקומיה בגמ' תימה אי במזיד: **ד)** בעי לאוקומיה במזיד דר"מ ורבי מאיר אית ליה: **ה)** דתלמיד ליה בחלא ושרי איהו וחלייה: **ו)** ואמרי' נמי התם כסר אחד כל אלו שרי בשר אסור לאוכלו אבל: **ז)** נעלם כל הדם מן הבשר דשרי באכילה לכתחילה אלא אפי' לא נצלה: **ח)** אומר ר"ת דמיירי כשנתלשו מן המחובר: **ט)** דמילי דחיתוך תני בהדי הדדי ואצטריך לאשמועינן דלועין משום דאקושי טפי: **י)** משמע דקסבר אביי דסתמא לאכילה עומדת אע"ג דגבי תרנגולת קאמר אביי:

רבינו גרשום

מי דמי התם מעיקרא מוכן לאדם והשתא מוכן כו' כלומר לענין נבלה והרה ליה כנולד ואסיר והתם רבי יהודה אוסר אבל הכא מעיקר' מוכן לאדם לעיקר שחיט' ולאו הלכה זו כמותו מה דאמרי' שאסורה באכילה ליומיה. מי סברת בהמה בחייה לאכילה עומדת דאת אמרת הכא מעיקרא מוכן לאדם וכו' ולאו הלכה זו כמותו בהמה בחייה לגדל עומדת ולאו מעיקרא מוכן לאדם (והרי דומיא דנבלה דמעיקרא לא מוכן לכלבים ואסר ר' יהודה דאמר אם לא היתה נבלה מע"ש שאסורה היא לפי שאינה מן המוכן הכא נמי כיון דמע"ש לא היתה מוכנת לאדם אסורה והלכה זו כמותו סבירא. אי הכי בהמה לר' יהודה היכי שחטינן כלומר כיון דבהמה בחייה לגדל עומדת ולאו הנו מוכן לר' יהודה דבעי הכנה היכי שחטינן ביו"ט מוקצה הוא אלא תדע דמונסת היתה לר' יהודה בגון הכי: עומדת לאכילה ועומדת לגדל נשחטה הוברר [דלאכילה עומדת] והלכה זו דאסורה באכילה לר' יהודה סבירא ליה דהוא בע' הכנה מע"ש: אי הכי הא ליה ברירה מדתנן הלוקח וכו' (ע"ש) [עשרה] מעשר ראשון כלומר ממאה חייב ליתן עשרים ואחד חלקים צריך לאפרושי תרומה תרי ממאה וצריך לאפרושי י' מעשר ראשון וצריך לאפרושי מתשעים פחות שנים שנשתיירו תשעה שזו מעשר שני ועולה ואוכלו בירושלים ואם ברחוק מקום הוא עליו נאמר ונתת הכסף וצרת הכסף וכו' ועכשיו מיחל ושותה כלומר דהוא אומר אפיק זו לחולין ואשתה מהן והשאר שנשתיירו יהא תרומה (כולו) (ומעשר) ורבי יהודה אומר כלו' מטעם זה אוסר דלית ליה ברירה הי מעשר והי תרומה והי חולין לפיכך אינו ראוי לאכול עד דיפרוש כולו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com